

**Starostwo Powiatowe
w Kołobrzegu**

**Powiatowy Program Działań
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
na lata 2011 – 2016**

Kołobrzeg 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I. Założenia ogólne	6
II. Zjawisko niepełnosprawności i struktura	7
1. Zjawisko niepełnosprawności w życiu społecznym i zawodowym	7
2. Osoby niepełnosprawne w powiecie kołobrzeskim	11
3. Przyczyny niepełnosprawności – analiza danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	12
4. Struktura osób niepełnosprawnych w latach 2008 – 2009 i I półroczu 2010 r. – Powiat Kołobrzeski	14
4.1 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu w latach 2008-2009 i I półroczu 2010	14
4.2 Niepełnosprawne kobiety	14
4.3 Osoby niepełnosprawne zarejestrowane ze względu na miejsce zamieszkania	15
4.4 Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia	15
4.5 Osoby niepełnosprawne według stażu pracy	16
4.6 Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności	17
4.7 Osoby niepełnosprawne według rodzaju niepełnosprawności	17
4.8 Osoby niepełnosprawne według wieku	18
III. Analiza SWOT	19
IV. Misja i cele	22
V. Sposób realizacji i planowane przedsięwzięcia	25
1. Działania w kierunku usprawnienia i podwyższenia jakości życia osób niepełnosprawnych	25
1.1 Zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej	25
1.2 Dążenie do wyrównania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji	25
1.3 Likwidacja barier funkcjonalnych w obiektach publicznych	26
1.4 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form wsparcia socjalnego umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym	27
1.5 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji	

społecznej	28
1.5.1 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	28
1.5.2 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	28
1.5.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	29
1.5.4 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	30
1.5.5 Dofinansowanie kosztów działania Warsztatu Terapii Zajęciowej ..	30
2. Profilaktyka i edukacja	31
3. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych	32
3.1 Usługi i instrumenty rynku pracy oraz zadania z zakresu aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu	32
3.1.1 Poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy	32
3.1.2 Szkolenie osób niepełnosprawnych	33
3.1.3 Staże	34
3.1.4 Prace interwencyjne	34
3.1.5 Przygotowanie zawodowe dorosłych	35
3.1.6 Badanie lekarskie lub psychologiczne	35
3.1.7 Zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania	36
3.1.8 Studia podyplomowe	37
3.1.9 Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	37
3.2 Formy pomocy dla pracodawców wspomagające proces rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych	38
3.2.1 Dofinansowanie do wysokości 50 % oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności	38
3.2.2 Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej	38
3.2.3 Zwrot kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych organizowanych przez pracodawcę	39
3.2.4 Zwrot dodatkowych kosztów związanych z zatrudnieniami	

pracowników niepełnosprawnych	39
3.2.5 Zatrudnienie pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy	40
VI. Oczekiwane rezultaty	40
VII. Monitorowanie programu	42
PODSUMOWANIE	42

VIII. Tabela zestawienia zadań wynikających z programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kołobrzeskim na lata 2011 – 2016

WSTĘP

Aktywność osób niepełnosprawnych jest niezbędnym warunkiem równoprawnego ich uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym kraju. Pomimo ciągle rosnącej świadomości społecznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych obserwuje się duże utrudnienia dla tej grupy osób w wejściu i późniejszym udziale na rynku pracy oraz napotykanie na bariery utrudniające pełne korzystanie z praw, a nawet wykonywanie obowiązków obywatelskich.

Celem rehabilitacji społecznej, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity z późn. zm.), jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizacja powyższego celu odbywa się poprzez: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 w/w ustawy rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do realizacji w/w celu niezbędne jest:

1. dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez: przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
2. ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, poziomu uzdolnień i zainteresowań;
3. prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu/szkolenia;
4. przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia;
5. dobór odpowiedniego, adekwatnego miejsca pracy i jego wyposażenie;
6. określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Głównym celem działań podejmowanych w ramach szeroko rozumianej rehabilitacji zawodowej jest stworzenie takich mechanizmów organizacyjno-prawnych aby pobudzić osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy do aktywności zawodowej, a także umożliwienie im zdobycia i utrzymania zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami zdrowotnymi.

Tak więc rehabilitacja ma na celu pomniejszanie skutków, wynikających z niepełnosprawności, a także przygotowywanie osoby niepełnosprawnej do życia w społeczeństwie. Dzięki właściwej rehabilitacji osoby niepełnosprawne powinny umieć realizować się w pracy i w życiu osobistym, a poprzez samorealizację osiągać pożądany status społeczny.

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej.

Zgodnie z artykułem 35a, ust. 1 w/w ustawy do zadań powiatu należy m.in. opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma za zadanie ukierunkować i skoordynować działania, jakie mają być realizowane w tej dziedzinie w powiecie kołobrzeskim. Jest on również dokumentem mającym ułatwić realizację przez powiat aktywnej polityki lokalnego rynku pracy, zmierzającej do integracji zawodowej osób niepełnosprawnych. Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu kołobrzeskiego, bezrobotnych lub poszukujących pracy, a także do przedsiębiorców z terenu powiatu chcących rozwijać swoje przedsiębiorstwa poprzez zatrudnianie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu. Ponadto, stanowi podstawę do opracowania i realizacji programów celowych na rzecz osób niepełnosprawnych i uzyskania dodatkowych środków między innymi w ramach programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej.

Program jest spójny z Wojewódzkim Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych województwa zachodniopomorskiego i Strategią Rozwiązywania

Problemów Społecznych w Powiecie Kołobrzeskim w latach 2007-2015,
zatwierdzoną Uchwałą Rady Powiatu Nr XXIV/141/2008 z dnia 19.12.2008 r.

1. Realizatorzy Programu:

- 1) Powiat Kołobrzeski
- 2) Gmina Miasto Kołobrzeg
- 3) Gmina Dygowo
- 4) Gmina Gościno
- 5) Gmina Kołobrzeg
- 6) Gmina Rymań
- 7) Gmina Siemyśl
- 8) Gmina Ustronie Morskie
- 9) organizacje pozarządowe
- 10) osoby fizyczne
- 11) osoby prawne
- 12) wolontariusze

2. Konsultanci Programu:

- 1) Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych
- 2) osoby niepełnosprawne i ich rodziny
- 3) organizacje pozarządowe
- 4) jednostki organizacyjne gmin oraz powiatu kołobrzeskiego

3. Źródła finansowania Programu:

- 1) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- 2) Powiat Kołobrzeski
- 3) Gminy Powiatu Kołobrzeskiego
- 4) Środki Unii Europejskiej
- 5) inne

II. ZJAWISKO NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I STRUKTURA

1. Zjawisko niepełnosprawności w życiu społecznym i zawodowym

Zjawisko niepełnosprawności można uznać za jeden z atrybutów ludzkich losów. Zastanawiając się nad ludzkim istnieniem nie sposób ominąć tego zjawiska. Człowiek często zadaje sobie pytanie jakie jest miejsce osoby niepełnosprawnej w

społeczeństwie i jak tą niepełnosprawność ujmować.

Niepełnosprawność jest cechą, która wpływa na jakość życia, a więc pełni funkcję regulacyjną. W zależności od natężenia w mniejszym lub większym stopniu definiuje funkcjonowanie człowieka w społeczeństwie - w pewnym sensie stygmatyzuje.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Wg Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) za niepełnosprawną należy uznać osobę wymagającą pomocy z zewnątrz, ponieważ nie jest ona w stanie o własnych siłach zaspokoić swych potrzeb ani optymalnie wchodzić w role społeczne. W Polsce za niepełnosprawną uznaje się osobę, która ma orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez uprawniony organ, a także osobę, która odczuwa ograniczenie swej sprawności przy wykonywaniu podstawowych czynności, odpowiednich do swego wieku (samoobsługa, zabawa, nauka, praca).

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uznaje, że osoby niepełnosprawne, to takie, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi osoby niepełnosprawnej, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Oznacza to w szczególności prawo do:

- 1) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- 2) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- 3) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- 4) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- 5) pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- 6) pracy na otwartym rynku zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy

niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,

- 7) zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- 8) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
  - a) dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
  - b) swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
  - c) dostępu do informacji,
  - d) możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- 9) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- 10) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Początek XXI wieku, to czas, gdy niepełnosprawność coraz częściej postrzegana jest przez pryzmat praw człowieka, a nie wyłącznie pomocy społecznej. W ten sposób dokonuje się zmiana stosunku społeczeństwa do kwestii osób niepełnosprawnych.

Wejście Polski do Unii Europejskiej, przyniosło obowiązek wprowadzenia zmian w przepisach prawnych, między innymi w sprawie organizacji życia społecznego i gospodarczego, a także spowodowało przeobrażenie świadomości społecznej w sferze problematyki dotyczącej niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych. Taka sytuacja rodzi konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne z reguły są słabiej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, co w konsekwencji sprawia, że dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Niepełnosprawność wynika z różnorodnych przyczyn. Najczęściej jest skutkiem urazów i przewlekłych chorób. Środowisko osób niepełnosprawnych zмага się w walce o przestrzeganie podstawowych praw osób niepełnosprawnych jakimi są: prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, swobodny dostęp do obiektów

użyteczności publicznej, swobodne komunikowanie i przemieszczanie się, dostęp do informacji, pełne uczestnictwo w życiu publicznym i zawodowym. Szczególnymi problemami, na które napotykają niepełnosprawni są:

- 1) brak akceptacji ze strony środowiska,
- 2) ograniczone możliwości uzyskania zatrudnienia,
- 3) utrudniony dostęp do obiektów użyteczności publicznej,
- 4) słabo rozwinięta baza rehabilitacyjna,
- 5) placówki oświatowe nie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 6) zbyt mała aktywność organizacji, stowarzyszeń skupiających osoby niepełnosprawne oraz zbyt mała ich ilość w stosunku do osób potrzebujących,
- 7) mała ilość pracodawców wyrażających wolę zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Partycypacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych jest w znacznym stopniu niska ze względu na brak samodzielności tych osób, a także potrzebę pomocy innych osób. Cała sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych i ich rodzin powoduje narastanie barier mentalnych również w samych tych osobach i ich najbliższym otoczeniu, charakteryzujących się postawą wycofania z wszelkiej aktywności społecznej i zawodowej. U podłoża tej postawy leży strach przed zmianą dotychczasowej sytuacji.

Osoby niepełnosprawne, to grupa osób charakteryzująca się silnymi, jak i słabymi stronami. Silne strony grupy to:

- 1) każda osoba niepełnosprawna zachowuje zdolności i sprawności, które mogą stanowić podstawę do kształcenia zawodowego i podjęcia pracy,
- 2) duże możliwości kompensacyjne,
- 3) stabilność,
- 4) możliwość pozyskania środków finansowych wspierających zatrudnienie (refinansowanie części kosztów zatrudnienia lub przygotowania miejsc pracy).

Do słabych stron grupy zalicza się:

- 1) brak pewności siebie,
- 2) trudności w obiektywnej ocenie własnych możliwości,
- 3) duża zależność od otoczenia,
- 4) mała możliwość zdobywania doświadczenia,
- 5) ograniczony dostęp do miejsc, przedmiotów i ludzi.

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny wymagają szczególnego zainteresowania, różnych form wsparcia i opieki. Pokonywanie skutków

niepełnosprawności z pewnością przyczyni się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności powiatu kołobrzeskiego. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków życia osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne bowiem należą do kategorii osób będących w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art.49 ustawy z dn. 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm). Wynika to z wysokiego poziomu bezrobocia i przekonania, że tacy ludzie nie są w pełni wartościowymi pracownikami, często o niskich kwalifikacjach, a przede wszystkim ograniczonej sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej oraz cechują się niską wydajnością. Oznacza to, że niepełnosprawni wymagają szczególnej pomocy w dziedzinie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz zatrudnienia.

Konieczność zmagania się osób niepełnosprawnych z etykietowaniem na co dzień, prowadzi do nawarstwiania się głównie tych słabych stron. O sile oddziaływania niepełnosprawności na sposób życia człowieka decyduje głównie moment powstania niepełnosprawności oraz jej rodzaj, zakres i dynamika.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych o charakterze fizycznym lub intelektualnym. Może wynikać z choroby somatycznej lub umysłowej o charakterze stałym lub przejściowym. Występuje we wszystkich grupach wiekowych.

2. Osoby niepełnosprawne w powiecie kołobrzeskim

Liczba osób w powiecie kołobrzeskim wg danych GUS - stan na 30 czerwca 2009 r. - wynosiła ogółem 76 557 osób, z tego 64 872 osoby w wieku 15 lat i więcej. Dla porównania liczba osób w powiecie kołobrzeskim wg danych GUS stan na 30 czerwca 2008 r. wynosiła ogółem 76 389 osób.

Wskaźnik częstości niepełnosprawności orzeczonej w powiecie wśród osób w wieku powyżej 15 lat – wg GUS wynosił 10,4% (wartość wskaźnika ustalona została na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 r.).

Z powyższych danych wynika, iż w powiecie kołobrzeskim 6 747 osób w wieku powyżej 15 roku życia legitymuje się orzeczoną niepełnosprawnością.

3. Przyczyny niepełnosprawności – analiza danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

W 2009 r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu wydał 1 089 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, w tym:

- 935 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dla osób powyżej 16 r. ż.
- 154 orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla dzieci poniżej 16 r. ż.

Dla porównania w roku 2008 wydano ogółem 1 223 orzeczenia, czyli o 134 więcej niż w 2009 r., w tym:

- orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób po 16 roku życia wydano – 1 089
- orzeczeń o niepełnosprawności osób do 16 roku życia wydano – 134.

W pierwszych trzech kwartałach 2010 r. liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osobom poniżej 16 roku życia wyniosła 127, a osobom powyżej 16 roku życia wydano 930 orzeczeń. Ogółem wydano w trzech kwartałach 2010 r. 1057 orzeczeń, co stanowi już 97% wydanych orzeczeń w stosunku do roku poprzedniego. Sytuacja ta świadczyć może o wzroście liczby osób niepełnosprawnych z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością w powiecie kołobrzeskim.

Poniżej w sposób tabelaryczny ujęto ilość wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu w 2008 i 2009 roku według stopnia oraz przyczyn niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia

Tabela nr 1

Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2008 rok				2009 rok			
		Stopnie niepełnosprawności			razem	Stopnie niepełnosprawności			razem
		znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki	
1	Upośledzenie umysłowe	8	22	6	36	7	9	8	24
2	Choroby psychiczne	37	77	63	177	39	62	57	158
3	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	27	41	48	116	14	26	37	77
4	Choroby narządu wzroku	9	11	17	37	7	8	13	28
5	Schorzenia narządu ruchu	41	71	151	263	27	65	106	198
6	Epilepsja	1	4	16	21	0	4	7	11
7	Choroby układu oddechowego i krążenia	42	51	55	148	47	35	38	120
8	Choroby układu pokarmowego	16	12	6	34	15	13	5	33

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2008 rok				2009 rok			
		Stopnie niepełnosprawności			razem	Stopnie niepełnosprawności			razem
		znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki	
9	Choroby układu moczowo - płciowego	53	15	7	75	33	19	10	62
10	Choroby neurologiczne	55	33	18	106	61	37	22	120
11	Inne	41	22	13	76	43	38	23	104
12	Razem	330	359	400	1089	293	316	326	935

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że najwięcej orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia, zarówno w 2008 jak i 2009 roku, zostało wydanych ze względu na dysfunkcje narządu ruchu, choroby psychiczne, choroby układu oddechowego i krążenia. Osoby te potrzebują najwięcej wsparcia i opieki. Z przeanalizowanych danych wynika, że najwięcej orzeczeń wydawano z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Poniższa tabela przedstawia ilość wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu w 2008 i 2009 roku orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności osób przed 16 rokiem życia

Tabela nr 2

Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych przed 16 roku życia

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2008 rok	2009 rok
1	Upośledzenie umysłowe	8	10
2	Choroby psychiczne	18	26
3	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	13	14
4	Choroby narządu wzroku	5	6
5	Schorzenia narządu ruchu	12	17
6	Epilepsja	9	6
7	Choroby układu oddechowego i krążenia	31	30
8	Choroby układu pokarmowego	2	3
9	Choroby układu moczowo - płciowego	6	5
10	Choroby neurologiczne	10	17
11	Inne	20	20
12	Razem	134	154

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu

Z pozyskanych danych wynika, że u osób niepełnosprawnych przez 16 rokiem Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności najwięcej orzeczeń wydał ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia, choroby psychiczne i inne przyczyny niepełnosprawności.

4. Struktura osób niepełnosprawnych w latach 2008 – 2009 i I półroczu 2010 – Powiat Kołobrzeski:

4.1 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu w latach 2008 – 2009 i I półroczu 2010:

W latach 2008 – 2009 i I półroczu 2010 liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu jako osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu kształtowała się następująco:

Tabela nr 3

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Kołobrzegu

Lata	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	liczba osób bezrobotnych ogółem
grudzień 2008	160	26	2921
grudzień 2009	180	24	3590
I półrocze 2010	162	13	2929

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.2 Niepełnosprawne kobiety:

W latach 2008 – 2010 udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych i osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu został przedstawiony poniżej w tabeli nr 2:

Tabela nr 4

Liczba udziału kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób niepełnosprawnych

Lata	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
grudzień 2008	160	72	26	11

Lata	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	
grudzień 2009	180	74	24	10
I półrocze 2010	162	71	9	4

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.3 Osoby niepełnosprawne zarejestrowane ze względu na miejsce zamieszkania:

Liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu ze względu na miejsce zamieszkania przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 5

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych ze względu na miejsce zamieszkania

Lata	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	
	miasto	wieś	miasto	wieś
grudzień 2008	107	53	18	8
grudzień 2009	122	58	19	5
I półrocze 2010	113	49	9	4

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.4 Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia:

Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia kształtowała się następująco:

Tabela nr 6

Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia

Wykształcenie	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
wyższe	5	3	3
policealne i średnie zawodowe	25	31	34
średnie ogólnokształcące	8	5	6
zasadnicze zawodowe	49	62	65
gimnazjalne i poniżej	73	79	54

Źródło: PUP Kołobrzeg

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia przedstawiała się następująco:

Tabela nr 7

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia

Wykształcenie	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
wyższe	2	3	1
policealne i średnie zawodowe	5	6	5
średnie ogólnokształcące	4	4	1
zasadnicze zawodowe	11	8	4
gimnazjalne i poniżej	4	3	2

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.5 Osoby niepełnosprawne według stażu pracy:

Na koniec grudnia 2008 roku i 2009 roku oraz na koniec I półrocza 2010 roku liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według stażu pracy kształtowała się zgodnie z danymi zawartymi poniżej, w tabeli nr 6:

Tabela nr 8

Liczba osób niepełnosprawnych według stażu pracy

Staż pracy	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
bez stażu	44	34	27
do 1 roku	15	19	19
1 – 5 lat	27	33	32
5 – 10 lat	19	19	18
10 – 20 lat	33	38	27
20 – 30 lat	22	32	36
30 lat i więcej	0	5	3

Źródło: PUP Kołobrzeg

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według stażu pracy przedstawiała się następująco:

Tabela nr 9

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według stażu pracy

Staż pracy	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
bez stażu	17	15	8
do 1 roku	1	2	0
1 – 5 lat	4	1	2
5 – 10 lat	0	0	0
10 – 20 lat	1	2	1
20 – 30 lat	2	4	2
30 lat i więcej	1	0	0

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.6 Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności:

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu według stopnia niepełnosprawności kształtowała się następująco:

Tabela nr 10

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Kołobrzegu według stopnia niepełnosprawności

Lata	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych			liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu		
	Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności		
	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki
grudzień 2008	3	11	146	4	13	9
grudzień 2009	4	30	146	5	13	6
I półrocze 2010	3	34	125	5	4	4

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.7 Osoby niepełnosprawne według rodzaju niepełnosprawności:

Liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu ze względu na rodzaj niepełnosprawności przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 11

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Kołobrzegu według rodzaju niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych			liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu		
	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
upośledzenie umysłowe	1	3	2	1	0	0
choroby psychiczne	24	41	35	6	5	1
zaburzenia mowy, głosu, słuchu	7	13	10	0	0	0
choroby narządu wzroku	12	12	11	2	2	3
upośledzenie narządów ruchu	49	54	53	10	8	6
epilepsja	11	6	6	0	1	0
choroby układu krążenia	14	13	14	3	3	1
choroby układu pokarmowego	6	5	5	0	0	0
choroby układu moczowo - płciowego	2	2	1	0	0	0
choroby neurologiczne	13	13	11	3	4	2
inne	21	18	14	1	1	0

Źródło: PUP Kołobrzeg

4.8 Osoby niepełnosprawne według wieku:

Liczbę osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w podziale wiekowym przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela nr 12

Liczba osób niepełnosprawnych według wieku

wiek	liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych			liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu		
	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010	grudzień 2008	grudzień 2009	I półrocze 2010
18 - 24	6	11	6	2	1	0
25 - 34	19	14	22	9	4	5
35 - 44	28	24	17	6	4	1
45 - 54	60	67	56	4	8	2
55 - 59	37	45	45	4	5	2
60 – i więcej lat	10	19	16	1	2	3

Źródło: PUP Kołobrzeg

III. ANALIZA SWOT

Oceny sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kołobrzeskiego dokonano metodą, jaką jest analiza SWOT. Opracowanie SWOT jest istotą w procesie planowania strategicznego i stanowi punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w programie.

Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu kołobrzeskiego i zawiera cztery grupy czynników:

1. „**mocne strony**” - uwarunkowania wewnętrzne, które należy wykorzystywać sprzyjając będą rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych,
2. „**słabe strony**” - uwarunkowania wewnętrzne, które niewyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych,
3. „**szanse**” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności Powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające dla osób niepełnosprawnych,
4. „**zagrożenia**” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla osób niepełnosprawnych.

1. Mocne strony:

- 1) realizacja programów profilaktycznych, tworzonych dla osób niepełnosprawnych,
- 2) funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- 3) funkcjonowanie organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 4) dostępność infrastruktury pomocy społecznej,
- 5) funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej,
- 6) funkcjonowanie Zakładu Pracy Chronionej,
- 7) funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej,
- 8) funkcjonowanie Domów Pomocy Społecznej,
- 9) funkcjonowanie Ośrodka Wczesnej Interwencji,
- 10) funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego,
- 11) funkcjonowanie Ośrodek Rehabilitacyjno Edukacyjno Wychowawczy,
- 12) funkcjonowanie oddziałów integracyjnych w szkołach i przedszkolach na terenie

miasta Kołobrzeg,

- 13) rozwinięta profilaktyka i terapia,
- 14) dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- 15) udzielanie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych na podstawie odrębnych przepisów,
- 16) udzielenie dofinansowań do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych,
- 17) udzielenie dofinansowań do likwidacji barier funkcjonalnych,
- 18) działania w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 19) otwartość na nowe pomysły i przedsięwzięcia,
- 20) pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej,
- 21) systematycznie rosnący poziom świadomości społecznej na temat niepełnosprawności,
- 22) odpowiednie kwalifikacje kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi.

2. Słabe strony:

- 1) występowanie barier funkcjonalnych i urbanistycznych w budynkach użyteczności publicznej,
- 2) brak spółdzielni socjalnych,
- 3) brak wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 4) zbyt mała aktywność organizacji pozarządowych w niektórych obszarach polityki społecznej realizowanej na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kołobrzesckim,
- 5) ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych,
- 6) nadal występujące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa,
- 7) bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych,
- 8) brak stabilności finansowej w instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 9) niedoskonałość przepisów prawnych,
- 10) długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej,
- 11) niedostateczna ilość grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
- 12) mało miejsc na otwartym rynku pracy
- 13) mała ilość Zakładów Pracy Chronionej
- 14) słaba umiejętność pozyskiwania i wykorzystywania funduszy pomocowych,

- 15) mała ilość miejsc pracy w zakładzie aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych,
- 16) ubóstwo wśród społeczności osób niepełnosprawnych powiatu kołobrzieskiego
- 17) brak oddziałów integracyjnych na terenie gmin wiejskich,
- 18) słabe diagnozowanie problemów społecznych osób niepełnosprawnych w ich środowiskach lokalnych,
- 19) niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych.

3. Szanse:

- 1) nowe rozwiązania ekonomii społecznej przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu,
- 2) akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 3) upowszechnianie aktywnych postaw społecznych wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- 4) możliwość finansowania zadań ze środków Unii Europejskiej,
- 5) wzrost liczby organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 6) kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych,
- 7) wzrost poziomu wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych,
- 8) zwiększony dostęp do informacji,
- 9) współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 10) uproszczenie przepisów prawa,
- 11) pozyskiwanie inwestorów,
- 12) współpraca między powiatem a gminami,
- 13) aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- 14) pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych.

4. Zagrożenia:

- 1) niestabilność przepisów prawa,
- 2) istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych,
- 3) brak wiedzy wśród pracodawców w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- 4) mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych,
- 5) skomplikowane procedury pozyskiwania środków Unii Europejskiej,
- 6) rosnąca ilość osób niepełnosprawnych,

- 7) słabo rozwinięty system ochrony zdrowia,
- 8) rozwój postaw roszczeniowych wobec instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 9) zjawisko wypalenia zawodowego wśród kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi.

IV. MISJA I CELE

„Wspieranie wszelkich działań na rzecz osób niepełnosprawnych i udzielanie pomocy tym osobom w korzystaniu z wolności praw człowieka oraz obowiązków obywatela, zagwarantowanych Konstytucją Rzeczypospolitej”.

Misja programu jest spójna z misją zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kołobrzeskim.

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma za zadanie doprowadzić do podniesienia poziomu życia i rozwoju integracji oraz pozytywnego postrzegania osób niepełnosprawnych wśród społeczności powiatu kołobrzeskiego w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Cel programu oparty został na podstawie celu strategicznego 5. strategii i n/w celów operacyjnych:

1. Działania w kierunku usprawnienia i podwyższenia jakości życia osób niepełnosprawnych

Działania:

- 1) wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju infrastruktury rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- 2) objęcie opieką pedagogiczną dzieci odroczonej od nauki szkolnej,
- 3) realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej – turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do sportu, kultury rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacją barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- 4) wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów,
- 5) wspieranie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej,

- 6) zwiększenie dostępności niepełnosprawnych do nauki i opieki medycznej,
- 7) stwarzanie warunków do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz podejmowanie odpowiednich działań – tworzenie mieszkań chronionych, ośrodków wsparcia i Zakładów Aktywności Zawodowej,
- 8) wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, w kulturze, oświacie i rekreacji,
- 9) podejmowanie działań w kierunku likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i urbanistycznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- 10) wspieranie działań podejmowanych w zakresie likwidacji barier prawnych, finansowych, urbanistycznych, komunikacyjnych i architektonicznych w placówkach oświatowych i świadczących usługi medyczne i rehabilitacyjne i innych instytucjach publicznych,
- 11) aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie w/w działań oraz pozyskiwania środków pozabudżetowych na ich realizację,
- 12) zwiększenie dostępności istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego i terapeutycznego,
- 13) tworzenie warunków rozwoju szkolnictwa specjalnego w powiecie,
- 14) umożliwienie uzupełnienia wykształcenia osobom niepełnosprawnym, które z różnych przyczyn pozostają poza systemem edukacji,
- 15) podjęcie działań w celu pozyskania asystentów osób niepełnosprawnych i wolontariuszy,
- 16) wspieranie inicjatyw stowarzyszeń, działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 17) rozwój środowiskowych i organizacyjnych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

2. Profilaktyka i edukacja społeczna

Działania:

- 1) wdrożenie zintegrowanego systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci od 0 do 6 lat w zakresie diagnozy, poradnictwa i terapii,
- 2) upowszechnianie zdrowego stylu życia i dobrych praktyk,
- 3) wspieranie inicjatyw rozwoju bazy i kadry rehabilitacyjnej dla osób mających szansę na wyjście z niepełnosprawności,
- 4) podejmowanie działań integrujących począwszy od edukacji przedszkolnej,

- 5) opracowanie i wdrażanie w przedszkolach oraz szkołach podstawowych i gimnazjach cyklu specjalistycznych programów psychoedukacyjnych z zakresu informowania o niepełnosprawności,
  - 6) informowanie społeczeństwa powiatu o wszelkich aspektach niepełnosprawności (plakaty, ulotki, broszury itp),
  - 7) współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządami gminnymi w zakresie działań o charakterze informacyjnym i profilaktycznym,
  - 8) organizacja szkoleń i konferencji nt. niepełnosprawności i jej etiologii oraz problemów z niej wynikających oraz metodach i formach pracy terapeutycznej (we współpracy z lekarzami, rehabilitantami, działaczami organizacji pozarządowych oraz rodzinami osób niepełnosprawnych),
  - 9) umożliwienie dostępu do wczesnej diagnozy niepełnosprawności.
3. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych
- Działania:
- 1) tworzenie systemu informacji o możliwościach zdobycia lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,
  - 2) tworzenie skoordynowanego systemu informacji o warunkach i możliwościach podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne (dla pracodawców, szkół, urzędu pracy),
  - 3) tworzenie banku ofert pracy oraz tworzenie systemu informacji o możliwościach zdobycia lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,
  - 4) wspieranie inicjatyw doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
  - 5) wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
  - 6) tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
  - 7) tworzenie miejsc pracy dla niepełnosprawnych absolwentów,
  - 8) wspieranie działań rewalidacyjnych pracodawców,
  - 9) podejmowanie i wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej.

V. SPOSÓB REALIZACJI I PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

1. Działania w kierunku usprawnienia i podwyższenia jakości życia osób niepełnosprawnych

1.1 Zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej

Skuteczna pomoc medyczna jest jednym z warunków wstępnych równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Natomiast o skuteczności pomocy medycznej w stosunku do osób niepełnosprawnych decydują następujące czynniki: wczesne wykrycie, zdiagnozowanie i leczenie uszkodzeń zdrowia, uczestnictwo w tym procesie poza personelem medycznym i paramedycznym psychologów, pedagogów oraz pracowników socjalnych, zaopatrzenie w odpowiednie przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, włączenie w pomoc medyczną same osoby niepełnosprawne i ich rodziny, redukowanie i eliminowanie czynników powodujących niepełnosprawność.

Bardzo duże znaczenie w osiąganiu pozytywnych rezultatów leczenia i usprawniania ma poradnictwo medyczne, socjalne i pedagogiczne oraz terapia psychologiczna. W przypadku niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością dziecka działania te powinny być kierowane do jego rodziców. Ważne też jest wsparcie przez grupy innych rodziców dzieci z podobną niepełnosprawnością. W przypadku osoby dorosłej, która na skutek wypadku lub choroby staje się osobą niepełnosprawną, bardzo ważne jest, obok potrzeby ratowania życia, leczenia i rehabilitacji medycznej, wsparcie poradnictwem. Praktyka pokazuje, że najlepsze wsparcie udzielane jest przez osoby z taką samą niepełnosprawnością. Ważnym elementem wsparcia procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

1.2 Dążenie do wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji

Wyrównywanie szans to proces, dzięki któremu różne systemy i instytucje istniejące w społeczeństwie i środowisku są powszechnie dostępne dla wszystkich w tym również dla niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa i mają konstytucyjnie zagwarantowane takie samo prawo do

edukacji, jak pozostali obywatele. Osobom niepełnosprawnym należy zatem zabezpieczyć możliwości kształcenia i doksztalcania się na każdym etapie ich życia.

Podstawowa bariera w stosunku do wszystkich grup niepełnosprawności tkwi w świadomości kierownictwa i kadry placówek szkolnych. Pozostałe bariery nie są jednolite dla wszystkich grup niepełnosprawności. W procesie kompleksowej rehabilitacji podstawowe znaczenie ma zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży, a także niepełnosprawnym dorosłym warunków edukacji na tym samym poziomie, z jakiego korzystają ich pełnosprawni rówieśnicy. Zdobywanie wiedzy to podstawowa dziedzina aktywności społecznej dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 lat. Brak udziału w niej osoby niepełnosprawnej skazują ją już na początku drogi życiowej na wykluczenie z życia społecznego. Natomiast stworzenie osobie niepełnosprawnej warunków nauki wspólnie z pełnosprawnymi rówieśnikami pozwoli na zwiększenie jej możliwości osiągnięcia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. Taki model nauczania i wychowania osób niepełnosprawnych ma również pozytywny wpływ na kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych jest fundamentem ich uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym.

W związku z powyższym należy propagować powstawanie klas i oddziałów przedszkolnych o charakterze integracyjnym, tworzyć warunki rozwoju szkolnictwa specjalnego w naszym powiecie, umożliwiać uzupełnienie wykształcenia osobom niepełnosprawnym, które z różnych przyczyn pozostają poza systemem edukacji, dążyć do wsparcia finansowego kształcących się dzieci i młodzieży (np. stypendia), likwidować bariery prawne, finansowe, komunikacyjne i architektoniczne w placówkach oświatowych, objąć opieką pedagogiczną i psychologiczną dzieci i młodzież niepełnosprawną wraz z rodzicami i opiekunami.

1.3 Likwidacja barier funkcjonalnych w obiektach publicznych

W celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym skutecznej rehabilitacji, niezbędne jest tworzenie wokół nich przyjaznego środowiska, rozumiejącego ich specyficzne możliwości i potrzeby. Bariery architektoniczne, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swych potrzeb na równi z innymi. Społeczne

rozumienie, akceptacja a zwłaszcza integracja osób niepełnosprawnych, najszybciej osiągną pełny wymiar, kiedy ludzie niepełnosprawni staną się aktywnymi uczestnikami życia publicznego. Tworzenie otoczenia przyjaznego osobom o różnym stopniu niepełnosprawności, polegające na umożliwieniu pełnego dostępu do obiektów użyteczności publicznej, swobodnego komunikowania się z otoczeniem. Przystosowanie otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych, poprzez udostępnienie budynków i budowli, ciągów pieszych, transportu publicznego, w dużym stopniu ułatwi również życie ludziom w podeszłym wieku, osobom z dziećmi w wózkach, kobietom ciężarnym, a także ludziom okresowo niesprawnym fizycznie.

1.4 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form wsparcia socjalnego umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym

Pomoc społeczna jest fragmentem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Bez materialnego zaspokojenia podstawowych potrzeb osób niepełnosprawnych nie będzie możliwa ich kompleksowa rehabilitacja. Osoby niepełnosprawne zyskują poczucie bezpieczeństwa i przynależności do środowiska tylko wówczas, gdy w sytuacjach trudnych zagwarantuje im się wsparcie socjalne i materialne.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa w formie zasiłków pieniężnych lub wsparcia środowiskowego obejmującego usługi opiekuńcze świadczone przez dzienne domy pomocy społecznej, ośrodki, organizacje i inne specjalistyczne placówki. Wymienione formy pomocy tylko w nieznacznym stopniu zaspokajają potrzeby wynikające z niepełnosprawności. Obok zabezpieczenia życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną. Istniejące rozwiązania, dotyczące wsparcia osób

niepełnosprawnych, nie uwzględniają lub uwzględniają w nie wystarczającym stopniu różnice wynikające z potrzeb osób o różnych stopniach niepełnosprawności. W zakresie nowych rozwiązań środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane i realizowane przy współudziale organizacji pozarządowych, ze szczególnym uwzględnieniem roli wolontariuszy poprzez: diagnozowanie środowiska, tworzenie warunków pełnej dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych, przygotowanie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kadry do pracy z osobami niepełnosprawnymi w środowisku, uczestnictwo w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin w miejscu zamieszkania.

1.5 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej

Rehabilitacja społeczna to proces, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcia i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania. Obecnie niżej wymienione zadania realizowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej:

1.5.1 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Turnusy rehabilitacyjne są jedną z podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w tych formach, powinno pozwolić na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym.

1.5.2 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

O takie dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych a jednocześnie posiadające odpowiednie dla osób niepełnosprawnych warunki lokalowe i techniczne.

Każda osoba może w kulturze i sporcie uczestniczyć jako uczestnik czyli czynny realizator, lub jako widz - czyli czynny obserwator. W ogólnospołecznym życiu kulturalno - sportowym powiatu kołobrzeskiego w małym procencie uczestniczą osoby niepełnosprawne. Wynika to głównie z istniejących barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz mentalnych tkwiących w samych osobach niepełnosprawnych i ich najbliższym otoczeniu oraz barier mentalnych tkwiących w osobach sprawnych. Aby umożliwić szerszy dostęp do kultury, sportu i rekreacji należy: włączyć dokonania twórcze osób niepełnosprawnych do prezentacji profesjonalnych, podjąć działania w celu przystosowywania obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych dla potrzeb wszystkich grup niepełnosprawnych, umożliwić udział osób niepełnosprawnych w imprezach masowych, promować sport, rekreację i turystykę wśród niepełnosprawnych.

1.5.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

W ramach powyższego zadania osoby niepełnosprawne uzyskują również dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych – są to sprzęty niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałej niepełnosprawności, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego (np. protezy, kule, wózki itp.), oraz środków pomocniczych, czyli takich środków, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź umożliwiają, funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym (np. aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki itd.).

Podstawowymi warunkami uzyskania dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane na podstawie odrębnych przepisów są: posiadanie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność oraz spełnienie kryterium dochodowego.

1.5.4 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Tego typu bariery są jednymi z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu osoby niepełnosprawnej. Usunięcie istniejących przeszkód oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w otoczeniu pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalne, w którym stale zamieszkują. Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. Realizacja powyższego zadania ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem.

1.5.5 Dofinansowanie kosztów działania Warsztatu Terapii Zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej spełniają szczególną i bardzo ważną rolę. Placówki te prowadzą społeczną i zawodową rehabilitację osób, którym niepełnosprawność uniemożliwia podjęcie pracy.

Warsztat terapii zajęciowej, zgodnie z art. 10a w/w ustawy, oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania: umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

2. Profilaktyka i edukacja społeczna

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną oraz zdolność do wypełniania zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie - niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los. Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie których, przeciętny Polak postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych warunków życiowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Ograniczenie sprawności kojarzone jest jako odchylenie od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zakłopotania. Tymczasem to otoczenie wymaga dostosowywania do potrzebnego potencjału, tworzenia warunków do samorealizacji. Samo leczenie i rehabilitacja nie wystarcza. Problem leży bowiem również po stronie ludzi zdrowych, którzy muszą się zdecydować na wspólne rozwiązywanie problemów niepełnosprawnych. Społeczeństwo musi być świadome, że osoby niepełnosprawne są pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego i zawodowego, a więc mają prawo do pełnego uczestnictwa i równości. Ich prawa i obowiązki są takie same jak wszystkich obywateli. Świadomość społeczeństwa na temat potrzeb, praw i możliwości osób niepełnosprawnych jest jednym z warunków integracji.

Istotnym elementem programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest wczesne podejmowanie profilaktyki zdrowotnej, dążącej do likwidacji lub przynajmniej znacznego ograniczenia przyczyn powodujących niepełnosprawność. Działania profilaktyczne w tym zakresie powinny zostać podjęte we wszystkich obszarach życia społecznego i zawodowego przez instytucje oraz placówki oświaty, kultury, zdrowia i pomocy społecznej. Należy w tym celu m.in. analizować najczęstsze przyczyny powodujące niepełnosprawność, prowadzić akcje informujące społeczeństwo o głównych przyczynach niepełnosprawności, upowszechniać w społeczeństwie zdrowy styl życia, prowadzić ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi i samorządami gminnymi w zakresie działań o charakterze informacyjnym i profilaktycznym.

3. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

3.1 Usługi i instrumenty rynku pracy oraz zadania z zakresu aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu:

Wymienione poniżej usługi i instrumenty rynku pracy dotyczą osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Realizowane są w oparciu o **art. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** /Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami/ i ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy /Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 – tekst jednolity ze zmianami/. Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy finansowane są w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

a/ bezrobotne - ze środków Funduszu Pracy /FP/ lub Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych /PFRON/;

b/ poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu - ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych /PFRON/.

3.1.1 Poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy:

Poradnictwo zawodowe to proces, w którym doradca zawodowy pomaga w wyborze lub zmianie zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia zawodowego, uwzględniając możliwości psychofizyczne i sytuację życiową klienta, a także potrzeby rynku pracy. Doradcy zawodowi w urzędzie pracy świadczą następujące usługi:

a/ udzielają indywidualnych porad zawodowych na podstawie przeprowadzonych wywiadów zawodowych oraz specjalistycznych badań,

b/ pomagają zbadać przydatność do określonego zawodu przy wykorzystaniu standardowych metod pomiaru,

c/ prowadzą warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy,

d/ udostępniają wzory CV, listów motywacyjnych, kwestionariuszy osobowych,

e/ udzielają informacji o istniejących portalach i stronach internetowych dotyczących ofert pracy,

f/ udzielają informacji o zawodach /udostępnianie przewodników po zawodach/, rynku pracy, możliwości kształcenia,

g/ kierują osobę i realizują wraz z nią Indywidualny Plan Działania /IPD/, h/ udzielają pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy.

Pośrednictwo pracy polega na udzielaniu pomocy osobom niepełnosprawnym zarejestrowanym jako osoby bezrobotne oraz osobom niepełnosprawnym poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników. Realizowane jest nieodpłatnie na zasadach:

a/ **dostępności usług** dla niepełnosprawnych bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców,

b/ **dobrowolności** oznaczającej wolne od przymusu korzystanie z usług pośrednictwa pracy przez osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy,

c/ **jawności** oznaczającej, że każde wolne miejsce pracy zgłoszone do urzędu pracy jest podawane do wiadomości osobom bezrobotnym i poszukującym pracy,

d/ **równości** oznaczającej obowiązek udzielania wszystkim poszukującym pracy pomocy w znalezieniu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, orientację seksualną, przekonania polityczne i wyznanie religijne lub przynależność związkową.

3.1.2 Szkolenia osób niepełnosprawnych:

Szkolenia osób niepełnosprawnych odbywają się w formach pozaszkolnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji. Urząd Pracy inicjuje i organizuje szkolenia dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, a zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:

a/ braku kwalifikacji zawodowych,

b/ konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniego zatrudnienia,

c/ utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie. Urząd pracy kieruje osobę niepełnosprawną na szkolenie:

d/ z własnej inicjatywy lub na podstawie orzeczenia właściwego organu,

e/ wskazane przez tę osobę, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że szkolenie to zapewni uzyskanie pracy.

3.1.3 Staże:

Staż oznacza nabywanie przez osobę niepełnosprawną umiejętności praktycznych, niezbędnych do podjęcia pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej przez Starostę za pośrednictwem Urzędu Pracy z Pracodawcą według programu dołączonego do złożonego wniosku, określającego nazwę stanowiska, zakres zadań, rodzaj uzyskiwanych kwalifikacji i sposób ich potwierdzenia oraz wskazującego opiekuna osoby objętej programem stażu:

Osoba niepełnosprawna będąca w szczególnej sytuacji na rynku pracy może zostać skierowana na staż na okres **nie krótszy niż 3 miesiące i nie dłuższy niż 6 miesięcy**; Osoba niepełnosprawna **do 25 roku życia** oraz osoba, która w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej **nie ukończyła 27 roku życia** może być skierowana na staż trwający **od 3 do 12 miesięcy**. Osoba niepełnosprawna w okresie odbywania stażu otrzymuje stypendium w wysokości 890,60 zł. Osobie niepełnosprawnej odbywającej staż pracodawca zobowiązany jest do udzielania dni wolnych w wymiarze 2 dni za każde 30 dni kalendarzowe odbywania stażu. Za dni wolne przysługuje stypendium. Za ostatni miesiąc odbywania stażu pracodawca jest obowiązany udzielić dni wolnych przed upływem terminu zakończenia stażu. Pracodawca po zakończeniu stażu wydaje opinię zawierającą informacje o realizowanych zadaniach oraz umiejętnościach praktycznych pozyskanych w trakcie stażu.

3.1.4 Prace interwencyjne:

Zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zatrudnienie osoby niepełnosprawnej następuje w wyniku umowy zawartej pomiędzy Starostą a Pracodawcą. Starosta może dokonywać przez okres **do 12 miesięcy** zwrotu poniesionych przez Pracodawcę z tytułu zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych w pełnym wymiarze czasu pracy skierowanej osoby niepełnosprawnej kosztów wypłaconego jej wynagrodzenia, nagród oraz opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty zasiłku obowiązującej w ostatnim dniu każdego rozliczanego miesiąca i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia. Starosta może także dokonywać przez okres **do 18 miesięcy** zwrotu poniesionych przez Pracodawcę z tytułu zatrudnienia w ramach prac

interwencyjnych w pełnym wymiarze czasu pracy skierowanej osoby niepełnosprawnej kosztów wypłaconego jej wynagrodzenia, nagród oraz opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak minimalnego wynagrodzenia za pracę i składek na ubezpieczenia społeczne od tego wynagrodzenia, jeżeli zwrot obejmuje koszty poniesione za co drugi miesiąc.

3.1.5 Przygotowanie zawodowe dorosłych:

Przygotowanie zawodowe dorosłych jest instrumentem aktywizacji realizowanym bez nawiązania stosunku pracy pomiędzy osobom bezrobotną a Pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej co kończy się egzaminem. Przygotowanie zawodowe dorosłych odbywać się może w formach:

a/ praktycznej nauki zawodu dorosłych umożliwiającej przystąpienie do egzaminu kwalifikacyjnego na tytuł zawodowy lub egzaminu czeladniczego;

b/ przyuczenia do pracy dorosłych mającego na celu zdobycie wybranych kwalifikacji zawodowych lub umiejętności, niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych, właściwych dla zawodu występującego w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy.

Przygotowanie zawodowe dorosłych jest realizowane na podstawie umowy w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych zawieranej między Starostą a Pracodawcą lub między Starostą, Pracodawcą i instytucją szkoleniową, wpisaną do rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy. Praktyczna nauka zawodu dorosłych trwa **od 12 do 18 miesięcy**, a przyuczenie do pracy dorosłych trwa **od 3 do 6 miesięcy**.

3.1.6 Badania lekarskie lub psychologiczne:

Przeprowadzanie badań lekarskich i psychologicznych umożliwia określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu przez osobę niepełnosprawną oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności. Badania lekarskie lub psychologiczne mają na celu również stwierdzenie zdolności osoby niepełnosprawnej do ewentualnego uczestnictwa w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych.

3.1.7 Zwrot kosztów przejazdów i zakwaterowania:

Starosta może dokonywać przez okres **do 12 miesięcy** zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub przez okres odbywania u pracodawcy stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego lub pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

a/ na podstawie skierowania Powiatowego Urzędu Pracy podjęła zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, przygotowanie zawodowe dorosłych, staż lub została skierowana na zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego lub pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy i dojeżdża do tych miejsc;

b/ uzyskuje wynagrodzenie lub inny przychód w wysokości **nieprzekraczającej 200 % minimalnego wynagrodzenia za pracę**.

Starosta może dokonywać przez okres **do 12 miesięcy** zwrotu kosztów zakwaterowania osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

a/ na podstawie skierowania Powiatowego Urzędu Pracy podjęła zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych poza miejscem zamieszkania w miejscowości, **do której czas dojazdu i powrotu do miejsca stałego zamieszkania wynosi łącznie ponad 3 godziny dziennie**,

b/ mieszka w hotelu lub wynajętym mieszkaniu w miejscowości lub w pobliżu miejscowości, w której jest zatrudniona, wykonuje inną pracę zarobkową, odbywa staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych,

c/ uzyskuje wynagrodzenie lub inny przychód w wysokości nieprzekraczającej 200 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w miesiącu, za który jest dokonywany zwrot kosztów zakwaterowania.

Starosta może zwrócić osobie niepełnosprawnej koszt przejazdu do pracodawcy i powrotu do miejsca zamieszkania w przypadku skierowania go do pracodawcy, który zgłosił ofertę pracy, jeżeli siedziba tego pracodawcy znajduje się poza miejscem zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Starosta może zwrócić także osobie niepełnosprawnej, koszt przejazdu na badania lekarskie lub psychologiczne i powrotu do miejsca zamieszkania, jeżeli na badania te został on skierowany przez powiatowy urząd pracy i dojeżdża do tych miejsc.

3.1.8 Studia podyplomowe:

Starosta, na wniosek osoby niepełnosprawnej, może sfinansować koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi studiów, **do wysokości 100 %**, jednak nie więcej niż 300 % przeciętnego wynagrodzenia. Starosta zawiera z osobą niepełnosprawną umowę o dofinansowanie studiów podyplomowych, która określa w szczególności prawa i obowiązki stron oraz wysokość i tryb przekazywania środków na pokrycie kosztów studiów podyplomowych w formie bezpośrednich wpłat na konto organizatora tych studiów.

3.1.9 Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej:

Ta forma aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowana jest na podstawie:

a/ **art. 12 a** ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku **o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** /Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami/. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu może otrzymać ze środków **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych /PFRON/** jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej ze Starostą, **nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia**, jeżeli nie otrzymała środków publicznych na ten cel. Przeciętne wynagrodzenie jest przyjmowane na dzień złożenia wniosku i oznacza przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 39, poz. 359 ze zmianami).

b/ **art. 46 ust. 1 pkt. 2** ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku **o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy** /Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 – tekst jednolity ze zmianami/. Starosta z środków **Funduszu Pracy /FP/** może przyznać bezrobotnej osobie niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związane z podjęciem tej

działalności, w wysokości określonej w umowie, **nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia**, a w przypadku gdy działalność jest podejmowana na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych, wysokość przyznanych bezrobotnemu środków **nie może przekraczać 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia** na jednego członka założyciela spółdzielni oraz **3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia** na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu.

3.2 Formy pomocy dla pracodawców wspomagające proces rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

3.2.1 Dofinansowanie do wysokości 50 % oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności:

Zgodnie z **art. 13** ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o **rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** /Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami/ osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne może otrzymać, ze środków PFRON, **dofinansowanie do wysokości 50 % oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności, jeżeli:**

a/ nie korzystała z pożyczki z Funduszu PFRON na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej oraz z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo

b/ pożyczka została spłacona lub w całości umorzona.

Dofinansowanie następuje na podstawie umowy zawartej przez Starostę z osobą niepełnosprawną prowadzącą działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne.

3.2.2 Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej:

Zgodnie z **art. 26 e** ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o **rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** /Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami/ Pracodawca, który **przez okres co najmniej 36 miesięcy** zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostającą w zatrudnieniu, może otrzymać, na wniosek, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. Wysokość refundacji określa umowa zawarta pomiędzy Pracodawcą a Starostą. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy nie może jednak przekroczyć **15-krotności przeciętnego wynagrodzenia**.

3.2.3 Zwrot kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych organizowanych przez pracodawcę:

Zgodnie z **art. 41** ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o **rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** /Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami/ szkolenie osób niepełnosprawnych może być organizowane przez Pracodawcę. Na wniosek Pracodawcy poniesione przez niego koszty szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych mogą być zrefundowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych **do wysokości 80 % tych kosztów**, nie więcej jednak niż do wysokości **dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę**. Zwrotu kosztów dokonuje Starosta na warunkach i w wysokości określonych w umowie zawartej z Pracodawcą.

3.2.4 Zwrot dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych:

Pracodawca, który przez okres **co najmniej 36 miesięcy** zatrudni osoby niepełnosprawne może otrzymać, na wniosek, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwrot kosztów:

a/ **adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych**, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;

b/ **adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy**,

c/ **zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych** oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,

d/ **rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb**, o których mowa w pkt a - c.

Zwrot kosztów dotyczy osób niepełnosprawnych:

a/ bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy,

b/ pozostających w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, jeżeli niepełnosprawność tych osób powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy, z wyjątkiem przypadków, gdy przyczyną powstania niepełnosprawności było zawinione przez pracodawcę lub przez pracownika naruszenie przepisów, w tym przepisów prawa pracy.

Zwrot kosztów **nie może przekroczyć dwudziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia** za każde przystosowane stanowisko pracy osoby niepełnosprawnej. Zwrotu kosztów dokonuje Starosta na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z Pracodawcą.

3.2.5 Zatrudnienie pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy:

Pracodawca, który zatrudnia pracownika niepełnosprawnego, może otrzymać ze środków Funduszu PFRON **zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy** w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.

Wysokość zwrotu stanowi iloczyn **kwoty najniższego wynagrodzenia i ilorazu liczby godzin w miesiącu przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu i miesięcznej liczby godzin pracy pracownika niepełnosprawnego w miesiącu**. Liczba godzin przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekraczać liczby godzin odpowiadającej **20 % liczby godzin pracy pracownika w miesiącu**.

VI. OCZEKIWANE REZULTATY

Podczas realizacji wyżej wymienionych celów operacyjnych jednostki samorządu, w partnerstwie z innymi jednostkami pozarządowymi pragną osiągnąć jak najlepsze rezultaty. Należą do nich w szczególności:

1. zmniejszenie liczby osób powiększających grupę osób niepełnosprawnych poprzez promocję zdrowego trybu życia, profilaktykę zapobiegania urazom, zatruciom i chorobom,

2. wzmocnienie sprawności fizycznej lub psychicznej osób niepełnosprawnych,
3. zwiększenie sprawności funkcjonalnej i aktywności życiowej osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego,
4. zwiększenie znajomości problemów osób niepełnosprawnych wśród społeczności lokalnej, sąsiadów i władz samorządowych,
5. podniesienie świadomości o prawie osób niepełnosprawnych do ochrony przed dyskryminacją,
6. pobudzenie współpracy między organizacjami pozarządowymi, służbami społecznymi, sektorem prywatnym, samorządami lokalnymi, osobami niepełnosprawnymi i ich rodzinami,
7. podniesienie akceptacji społecznej dla osób niepełnosprawnych,
8. opracowanie bazy danych odzwierciedlającej faktyczny wymiar zjawiska niepełnosprawności w powiecie kołobrzesckim wg grup wiekowych i rodzaju dysfunkcji,
9. kompleksowe rozeznanie sytuacji życiowej osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności w celu ustalenia sposobów udzielania pomocy lub podejmowania inicjatyw zmierzających do zmian ustawodawczych,
10. stałe podnoszenie wiedzy i kwalifikacji pracowników pierwszego kontaktu oraz doskonalenie metod ich pracy,
11. wprowadzenie skutecznych form przekazu informacji o prawach i uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom,
12. lepszy dostęp do wszechstronnej rehabilitacji, zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych z terenów wiejskich,
13. wzrost poziomu i efektywności świadczonych usług z zakresu wszechstronnej rehabilitacji,
14. wzrost liczby osób niepełnosprawnych prowadzących samodzielne życie społeczne i zawodowe,
15. wdrażanie projektów edukacyjnych uwzględniających specjalne potrzeby dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
16. większa liczba grup i klas integracyjnych w placówkach edukacyjnych,
17. zwiększenie liczby dorosłych osób niepełnosprawnych posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe lub podnoszących kwalifikacje,
18. koordynacja przedsięwzięć wszystkich podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych w celu likwidacji barier funkcjonalnych,
19. ułatwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnego funkcjonowania,

20. zwiększenie dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji osób niepełnosprawnych; Dotyczy osób niepełnosprawnych, pracodawców, innych jednostek /np. stowarzyszenia, fundacje/,
21. zwiększenie efektywności realizacji poszczególnych form rehabilitacji zawodowej poprzez przygotowanie do podjęcia pracy na otwartym rynku pracy, w porównaniu do lat 2009-2010 zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych z terenu powiatu kołobrzeskiego,
22. zwiększenie świadomości społecznej na temat form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
23. zwiększenie dostępu dla osób niepełnosprawnych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, usług z zakresu doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, staży, przygotowania zawodowego dorosłych a także pozostałych form aktywizacji zawodowej,
24. zwiększenie świadomości pracodawców co do zakresu możliwości i form subsydiowanego zatrudniania osób niepełnosprawnych,
25. zwiększenie możliwości podejmowania pracy, także w samodzielnej formie przez osoby niepełnosprawne na lokalnym rynku pracy.

VII. MONITOROWANIE

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 – 2016 z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych monitorowana będzie poprzez okresowe i roczne sprawozdania i zestawienia opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu. Ponadto na bieżąco realizacja poszczególnych elementów Programu monitorowana będzie we współpracy z jednostkami powiatowymi, przez wyznaczonego do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, pracownika Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu. Natomiast realizacja programu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych ujmowana będzie w sprawozdaniu rocznym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

PODSUMOWANIE

Opracowany Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 - 2016 stanowi kolejny dokument strategiczny, który wskazuje na konkretne działania mające na celu poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych z terenu

powiatu kołobrzeskiego.

Program, poprzez pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych pragnie wzmocnić ich potencjał. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że osoby niepełnosprawne przyjmują postawę bierną lub wycofują się z życia społecznego i zawodowego i właśnie dlatego stanowią grupę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Aby podjęte działania przynosiły planowane efekty, należy zaangażować w te działania wiele podmiotów, wykorzystać wszelkie zasoby materialne, jak i personalne, gdyż w taki sposób wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu mają ogromne możliwości wsparcia osób dotkniętych problemem niepełnosprawności. Podejmowane działania mają służyć pełnieniu założonej misji programu. Wdrożenie opracowanego programu ma przede wszystkim przyczynić się do stopniowego eliminowania występujących problemów osób niepełnosprawnych zamieszkujących nasz powiat.

Program skierowany został do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu kołobrzeskiego, jest dokumentem otwartym, będzie więc istniała możliwość wprowadzenia zmian i nowych rozwiązań dot. problemów osób niepełnosprawnych.